

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande propositioner och motioner.

A. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Justitiedepartementet.

1:o.

F. d. vaktkonstapeln Johan Rickard Hallgrens änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Johan Rickard Hallgrens änka Anna Konstantia Hallgren, född Benediktsson, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hallgren var född den 11 februari 1858 och avled den 11 december 1936;

att han den 1 juli 1878 inträdde i fångvårdens tjänst såsom extra vaktkonstapel och den 8 november samma år erhöll konstitutorial såsom vaktkonstapel i fångvårdsstaten, i vilken egenskap han — med undantag för en tid av

omkring 4 år, varunder han var placerad vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö — tjänstgjorde vid centralfängelset å Långholmen;

att han med utgången av februari månad 1923, således efter en tjänstetid av mer än 44 år, erhöll avsked med pension;

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Anna Konstantia Hallgren, född Benediktsson, vilken är född den 15 juli 1874, och en dotter, gift med en försäkringstjänsteman;

att bouppteckningen efter Hallgren utvisade en behållning av omkring 1,150 kronor;

att änkefru Hallgren icke kan påräkna bidrag till sitt uppehälle av sin dotter;

samt att änkefru Hallgren enligt för henne utfärdad läkarintyg är på grund av sjukdom för framtiden oförmögen att försörja sig genom arbete.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Auditören Per Gustaf Ragnar Pihlstrands änka. I motion II: 53 hemställer herr *Hansson* i Vännäsby jämte två av andra kammarens övriga ledamöter, att riksdagen måtte besluta tilldela auditören Per Gustaf Ragnar Pihlstrands änka ett understöd av 800 kronor per år, att till henne utgå så länge hon lever ogift.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Pihlstrand var född den 20 oktober 1883 och avled den 24 juni 1936;

att han vid sidan av sin huvudsakliga förvärvsverksamhet såsom advokat innehade förordnanden såsom vice auditör vid Västerbottens regemente under tiden 8 oktober 1918—16 december 1920, såsom auditör vid samma regemente under tiden 17 december 1920—27 februari 1923 samt såsom auditör vid Norrlands dragonregemente för tiden därefter intill sin död;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Alfa Fredrika Sofia Pihlstrand, född Landström, vilken är född den 8 augusti 1884, samt två söner, Stig Inge Johan Ragnar, född den 11 september 1914, och Karl Göran Ragnar, född den 3 januari 1920;

att behållningen i boet efter Pihlstrand uppgick till 12,259 kronor 62 öre men att härutöver den avlidne efterlämnade en livförsäkring å 15,000 kronor, till vilken änkan insatts såsom förmånstagare;

samt att änkefru Pihlstrand från advokatsamfundets understödsfond från och med den 1 oktober 1936 tillsvidare uppbär ett årligt understöd av 600 kronor.

Då de av Pihlstrand innehavda uppdragen såsom vice auditör och auditör haft karaktären av bisysslor, har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer således,

att förevarande motion II: 53 icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

II. Utrikesdepartementet.

3:o.

Pressattachén Sven Waldemar Karléns änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 2 föreslagit riksdagen medgiva, att pressattachén vid svenska beskickningen i Helsingfors Sven Waldemar Karléns änka Sigrid Amalia Josefina Karlén, född Karlsson, må från och med den 1 mars 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlén var född den 8 september 1888 och avled den 12 februari 1936;

att han, efter avlagd filosofie kandidatexamen, till en början var verksam såsom journalist samt även vissa tider som lärare, därav läsåret 1911/1912 och viss del av höstterminen 1912 vid dåvarande statens samskola i Haparanda;

att han under tiden från september 1922 intill sitt frånfälle var anställd vid svenska beskickningen i Helsingfors under sammanlagt nära 12 år 6 månader;

att han härunder tjänstgjorde som pressombud under tiden 15 september 1922—31 oktober 1923, biträdde beskickningen med vissa översättningsarbeten och handläggning av vissa pressärenden under tiden 8 oktober 1924—30 juni 1928, ånyo tjänstgjorde som pressombud under tiden 1 juli 1928—30 juni 1935 samt innehade förordnande som pressattaché (e. o. tjänsteman i 26 lönegraden) från och med den 1 juli 1935 till sitt frånfälle;

att Karlén, vilken såsom pressombud under de fem senaste åren (1 juli 1930—30 juni 1935) åtnjöt lön med 9,000 kronor för år jämte ortstillägg å 1,000 kronor, i egenskap av pressattaché från och med den 1 juli 1935 var placerad i 26 lönegraden 26 löneklassen med lön av — förutom dyrtidstillägg — 8,580 kronor, varjämte han ägde rätt till ortstillägg å 1,664 kronor;

att han vid sin död efterlämnade änkan Sigrid Amalia Josefina Karlén, född Karlsson, vilken är född den 23 februari 1895;

att bouppteckningen efter Karlén utvisade en brist av i runt tal 23,200 finska mark;

att änkefru Karlén vid mannens frånfälle innehade enskilda tillgångar, bestående av lösöre till ett uppgivet värde av 20,830 finska mark och en livförsäkring å omkring 8,600 kronor;

samt att änkefru Karlén enligt för henne utfärdat läkarintyg på grund av vissa kroniska sjukdomar ävensom sjukdomsanlag måste underkasta sig ständigt, omsorgsfull medicinsk-dietisk behandling och icke är i stånd att genom eget arbete försörja sig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

4:o.

Konsuln Carl August Benjamin af Kullbergs änka. I punkten 3 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att konsuln vid konsulatet i Stettin Carl August Benjamin af Kullbergs änka Augusta Louise Kläre af Kullberg, född Buscher, må från och med den 1 september 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,020 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att af Kullberg var född den 29 maj 1876 och avled den 9 augusti 1936;

att han från år 1901 till unionsupplösningen mellan Sverige och Norge var anställd som konsultssekreterare vid svensk-norska generalkonsulatet i Stettin, vilket han under tiden 31 oktober 1905—15 november 1906 förestod i egenskap av t. f. generalkonsul;

att han, sedan generalkonsulatet i samband med unionsupplösningen förändrats till konsulat, den 23 november 1906 förordnades till vicekonsul vid konsulatet;

att han den 11 november 1923 utnämndes och förordnades till olönad konsul i Stettin, vilken befattning han innehade till sin död;

att af Kullberg under den tid av 35 år, varunder han sålunda var anställd vid konsulatet i Stettin, helt ägnade sin arbetskraft åt konsulatets skötsel;

att af Kullberg under den tid han tjänstgjorde såsom konsultssekreterare och vice konsul — fränsett de belopp han kunde erhålla enligt privat överenskommelse med sina chefer — avlönades från det av statsmedel till konsulatets förfogande ställda kontorskostnadsbidraget, vilket, sedan af Kullberg år 1923 förordnats till konsul, uppbars av honom själv;

att nämnda bidrag under tiden före den 1 juli 1922 utgick med belopp, varierande mellan 4,000 och 1,500 kronor för år, därefter höjdes till 5,000

kronor samt slutligen från och med den 1 juli 1933 utgick med 4,200 kronor för år, varjämte af Kullberg alltsedan år 1931 åtnjöt ersättning för kursförlust med i medeltal 3,000 kronor om året;

att han utöver förenämnda kontorskostnadsbidrag i egenskap av konsul ägde uppbära till konsulatet inflytande expeditionsavgifter, vilka under de senaste tre åren uppgått till i medeltal 750 riksmark för år;

att han vid sin död efterlämnade änkan Augusta Louise Kläre af Kullberg, född Buscher, vilken är född den 13 juni 1888;

att makarna af Kullbergs äktenskap ingåtts år 1919;

att änkefru af Kullberg enligt läkarintyg till följd av sjukdom är ur stånd att genom eget arbete försörja sig;

samt att hon efter mannens död befinner sig i synnerligen bekymmersamma ekonomiska omständigheter.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

III. Försvarsdepartementet.

5:o.

Rullföringsbiträdet Claes Alfred Carlssons änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 4 föreslagit riksdagen medgiva, att rullföringsbiträdet, fanjunkaren i Kronobergs regementes reserv Claes Alfred Carlssons änka Karin Wiktoria Carlsson, född Svensson, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlsson var född den 25 mars 1877 och avled den 26 februari 1932;

att han den 13 april 1903 utnämndes till volontärdistinktionskorpral vid Kronobergs regemente;

att han den 19 augusti 1905, jämte det han erhöll avsked från korpralsbefattningen, förordnades till sergeant i nämnda regementes reserv, där han den 9 mars 1921 befordrades till fanjunkare;

att han från och med den 1 februari 1906 intill sin död eller sålunda under omkring 26 år var anställd såsom rullföringsbiträde vid Varbergs rullföringsområde nr 9;

att han såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan Karin Wiktoria

Carlsson, född Svensson, vilken är född den 25 april 1885, ävensom fyra barn, nämligen en gift dotter samt tre söner, födda respektive 1909, 1915 och 1920; att bouppteckningen efter Carlsson utvisade en brist i boet å omkring 270 kronor;

samt att änkefru Carlsson enligt läkarintyg på grund av sjukdom är oförmögen till förvärvsarbete.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Carlsson anhållit, att pension måtte tillerkännas henne.

Chefen för södra arméfördelningen och inskrivningsbefälhavaren för Halands inskrivningsområde hava tillstyrkt beredande av understöd åt änkefru Carlsson.

Arméförvaltningens civila departement och statskontoret hava förklarat sig med hänsyn, bland annat, till karaktären av den av Carlsson bestridda befattningen icke kunna tillstyrka den av änkefru Carlsson gjorda ansökningen.

Departementschefen har anfört, att han med hänsyn till arten av befattningarna såsom rullföringsbiträde visserligen funnit invändningar kunna riktas mot den förevarande ansökningen men att, då änkefru Carlsson numera på grund av sjukdom vore ur stånd att bereda sig inkomst, han emellertid med beaktande jämväl av den avsevärda tid, under vilken mannen Carlsson ägnat sig åt arbete i statens tjänst, ansåge billighetsskäl tala för att änkefru Carlsson komme i åtnjutande av någon pension av statsmedel. Departementschefen ville därför förorda, att förslag om sådan pension förelades riksdagen. Pensionen syntes skäligen böra bestämmas till 504 kronor för år och utgå från och med den 1 januari 1937.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till vad departementschefen anfört och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

IV. Socialdepartementet.

6:o.

T. f. aktuarien Oscar Gillis Tryon Aspegrens änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 5 föreslagit riksdagen medgiva, att t. f. aktuarien hos riks försäkringsanstalten Oscar Gillis Tryon Aspegrens änka Maria (Maj) Matilda Aspegren, född Frisk, må från och med den 1 juni 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Aspegren var född den 22 juli 1892 och avled den 26 maj 1936;
att han under åren 1913—1917 tjänstgjorde såsom kameralt biträde hos häradsskrivare 3 år 6 månader samt uppehöll häradsskrivartjänst sammanlagt något mer än 1 år 3 månader;

att han den 1 december 1917 antogs till amanuens hos riksförsäkringsanstalten, i vilken egenskap han tjänstgjorde hos anstalten till och med den 28 februari 1919;

att han från och med den 1 mars 1919 intill sin död hos riksförsäkringsanstalten innehade förordnande såsom aktuarie och därunder uppehöll högre befattning under sammanlagt något över 1 år 6 månader;

att han i egenskap av aktuarie åtnjöt avlöning såsom tjänsteman å extra stat i 21 lönegraden;

att Aspegren vid sin död kunde tillgodoräkna en tjänstetid i statens tjänst av sammanlagt över 23 år, därav mer än 18 år hos riksförsäkringsanstalten;

att han såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Maria (Maj) Matilda Aspegren, född Frisk, vilken är född den 9 juli 1884, ävensom en dotter i ett tidigare äktenskap, vilken står under moderns vårdnad;

att bouppteckningen efter Aspegren utvisade en brist av omkring 32,300 kronor och att boet enligt rättens förordnande avträtts till förvaltning av bouppteckningsman;

att änkefru Aspegren på grund av ansvarsförbindelser blivit betalningsskyldig för dödsboets skulder till belopp av 6,665 kronor;

att änkefru Aspegrens inkomster för närvarande utgöras av ränta, uppgående till något över 900 kronor för år, å en hennes dotter i tidigare äktenskap tillhörig in-teckning, vilken ränta änkefru Aspegren enligt testamentariskt förordnande äger uppbära till sin död, varjämte hon såsom ersättning för portvaktssyssla åtnjuter nedsättning i bostadshyra med 540 kronor för år;

att hennes nyssnämnda dotter, vilken för närvarande undergår utbildning till kontorist, utöver omförmälda in-teckning icke äger någon förmögenhet;

samt att änkefru Aspegren på grund av sjukdom är oförmögen att genom eget arbete förskaffa sig för uppehållet nödiga inkomster.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

7:o.

Förre e. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten David Verner Gerlofssons änka. I punkten 6 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre e. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten David Verner Gerlofssons änka Selma Albertina Gerlofsson, född Lundkvist, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så

länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gerlofsson var född den 30 september 1884 och avled den 5 december 1936;

att han, efter genomgången kurs vid handelsinstitut och efter olika anställningar i enskild tjänst, den 20 september 1918 antogs till extra ordinarie tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten och därefter tjänstgjorde hos anstalten intill den 12 augusti 1929;

att han från och med sistnämnda dag — med undantag av viss kortare tids semester — åtnjöt tjänstledighet på grund av sjukdom till den 1 juli 1932, från och med vilken dag han av anstalten entledigades från sin anställning;

att Gerlofsson från och med den 1 januari 1928 var placerad i 14 lönegraden 15 löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen;

att han från och med den 1 juli 1932 intill sin död uppbar honom av 1932 års riksdag beviljad pension till belopp av 1,800 kronor för år (prop. nr 157, p. 6; riksd. skr. nr 227, p. 43);

att Gerlofsson vid sin död efterlämnade änkan Selma Albertina Gerlofsson, född Lundkvist, vilken är född den 15 januari 1886;

att bouppteckningen efter Gerlofsson utvisade en behållning av omkring 6,600 kronor;

samt att änkefru Gerlofssons arbetsförmåga enligt läkarintyg är på grund av sjukdom väsentligt nedsatt.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

V. Kommunikationsdepartementet.

8:o.

Vägingenjörssassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 7 föreslagit riksdagen medgiva, att vart och ett av vägingenjörssassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns och hans efterlämnade änka Margarete (Grete) Johanna Fredrike Krouthéns, född Kammann, minderåriga barn Gunilla Margareta Vilhelmina Amalia och Bernhard Herman Gunnarsson må från och med den 1 februari 1936 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, från

anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Krouthén var född den 22 oktober 1898 och avled den 22 januari 1936;
att han år 1924 avlade fullständig examen i väg- och vattenbyggnadsfacket vid högre teknisk läroanstalt i Strelitz i Tyskland;

att han var anställd såsom ingenjörselev vid statens järnvägsbyggnader under tiden 17 juni—31 juli 1918 och 9 april—20 september 1919 samt vid Motala kraftverksbyggnad under tiden 1 oktober 1920—3 september 1921;

att han innehade anställning såsom vägmästare i Gullbergs härad under tiden 1 april 1927—31 juli 1930;

att han var förordnad såsom vägingenjörsassistent i Skaraborgs län från och med den 26 september 1930 intill sin död och att han därunder vissa tider innehade förordnande såsom vägingenjör;

att han såsom vägingenjörsassistent senast åtnjöt arvode, motsvarande 15 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 397) intagna löneplanen för extra befattningshavare, samt att för honom i övrigt i tillämpliga delar gällde föreskrifterna för extra befattningshavare;

att han vid sin död efterlämnade änkan Margarete (Grete) Johanna Fredrike Krouthén, född Kammann, vilken är född den 6 september 1901, samt två minderåriga barn, Gunilla Margareta Vilhelmina Amalia, född den 4 januari 1925, och Bernhard Herman Gunnarsson, född den 15 februari 1928;

samt att bouppteckningen efter Krouthén utvisade en brist av omkring 2,400 kronor, men att Krouthén efterlämnade en livförsäkring å 2,000 kronor, till vilken änkefru Krouthén och barnen insatts såsom förmånstagare.

Statskontoret har anfört, att, enär Krouthén enligt vad av handlingarna i ärendet framginge endast haft en tjänstetid av omkring 6 år 10 månader i statens tjänst, ämbetsverket icke kunde tillstyrka bifall till länsstyrelsens framställning.

Departementschefen har på grund av föreliggande ömmande omständigheter — trots Krouthéns korta anställningstid i statens tjänst — icke velat motsätta sig, att understöd beredes hans efterlevande familj i form av uppfostringsbidrag till belopp av 384 kronor för vardera av de båda minderåriga barnen.

Utskottet biträder departementschefens förslag och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

VI. Ecklesiastikdepartementet.

9:o.

F. d. expeditionsvakten Johan Adolf Anderssons änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 8 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. expeditionsvakten, tillika gårdskarlen vid nationalmuseum Johan Adolf Anderssons änka Hilma Lydia Augusta Andersson, född Pettersson, må från och med den 1 maj 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 juli 1936 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson var född den 22 maj 1860 och avled den 23 april 1936;

att han anställdes såsom e. o. vaktmästare vid nationalmuseum den 14 september 1893 samt erhöll konstitutorial såsom ordinarie vaktmästare (sedermera expeditionsvakt), tillika gårdskarll, den 25 maj 1900, från vilken befattning han efter en anställningstid vid museet av mer än 36 år den 22 maj 1930 erhöll avsked med rätt till pension av 1,644 kronor för år (hel pension i 5 lönegraden);

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Hilma Lydia Augusta Andersson, född Pettersson, vilken är född den 26 november 1857, samt två döttrar och två söner, alla myndiga;

att av döttrarna, vilka båda bo tillsammans med modern, den äldre har anställning å kontor med en årsinkomst av 2,400 kronor, medan den yngre, som varit gift och har en minderårig son, icke har någon inkomst;

att sönerna, av vilka en vistas på sinnessjukhus och en är bosatt i Amerikas förenta stater, icke kunna bidra till änkefru Anderssons försörjning;

att bouppteckningen efter Andersson utvisar brist;

samt att änkefru Andersson helt är i avsaknad av inkomst.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Avlidne folkskolläraren Nils Hansson Westergrens frånskilda hustru Ida Antonia Westergren. I motion II: 340 hemställer fru *Nordgren* jämte tre av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte bevilja avlidne folkskolläraren Nils Hansson Westergrens frånskilda hustru Ida Antonia

Westergren, född Svensson, ett årligt understöd av 600 kronor, motsvarande hennes andel i den familjepension, som skulle ha utbetalats från statens pensionsanstalt, om hon varit änka med ett pensionsberättigat barn».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Westergren var född den 4 april 1875 och avled den 27 juni 1935;

att han efter avlagd folkskollärarexamen tjänstgjorde såsom vikarierande och extra ordinarie folkskollärare åren 1897—1902 under en tjänstetid av tillhoppa 5 år samt i egenskap av ordinarie folkskollärare för tiden därefter intill sin död under en sammanlagd tjänstetid av 32 1/2 år;

att han den 22 oktober 1904 ingick äktenskap med Ida Antonia Svensson, född den 17 oktober 1883;

att efter meddelad dom å äktenskapsskillnad makarna Westergrens äktenskap upplöstes den 2 oktober 1930, varvid vårdnaden om makarnas då ännu omyndiga barn Nils Bertil, född den 11 januari 1911, Inge Hugo, född den 20 januari 1915 och Gert Sture Anders, född den 2 mars 1918, tillerkändes fru Westergren;

att Westergren i samband med äktenskapsskillnaden förpliktades utgiva underhåll till fru Westergren, så länge hon förblev ogift, med 125 kronor i månaden och till vartdera av de båda yngsta barnen, tills de nått myndig ålder, med 50 kronor i månaden;

att Westergren vid sin död såsom stärbhusdelägare efterlämnade nämnda tre söner ävensom makarnas söner Nils Folke, född den 11 juli 1905, och Per Erik Gunnar, född den 11 september 1907;

att boet efter Westergren utvisade brist;

att fru Westergrens familjepensionsrätt gått förlorad till följd av makarnas äktenskapsskillnad;

att statens pensionsanstalt genom pensionsbrev den 16 augusti 1935 tillförsäkrade makarna Westergrens söner Inge Hugo och Gert Sture Anders en årlig familjepension av 750 kronor att under de i reglementet för anstalten stadgade villkor utgå från början av juli månad år 1935;

att, sedan Inge Hugo uppnått 21 års ålder, pensionen till Gert Sture Anders bestämts till ett belopp av 375 kronor;

att, därest makarna Westergrens äktenskap upplöstes genom mannens död, fru Westergren skulle ägt uppbära familjepension från statens pensionsanstalt med 750 kronor för henne ensam, med 1,050 kronor för henne och ett barn under 21 år samt med 1,125 kronor för henne och två barn under 21 år;

att fru Westergren enligt ett för henne den 5 december 1936 utfärdat läkarintyg på grund av nervsjukdom, allmän svaghet och kraftnedsättning varit urståndsatt att försörja sig genom arbete under en tid av ett år närmast före intygets utfärdande;

att hon från och med den 1 januari 1937 uppbär i folkpension 229 kronor 20 öre för år;

samt att fru Westergrens söner icke för närvarande synas vara i stånd att verksamt bidra till moderns försörjning.

Till stöd för den föreliggande motionen har bland annat erinrats, att frånskild hustru under vissa förutsättningar medgivits rätt till familjepension enligt bestämmelserna i allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542). I 2 § 2 mom. nämnda reglemente stadgas bland annat, att då befattningshavare, varå reglementet äger tillämpning, i dom å äktenskapskillnad förpliktas att till sin make utgiva underhållsbidrag, domstolen äger, därest makarna levt tillsammans under minst fem år och sistnämnda make vid sammanlevnadens hävande uppnått en ålder av minst 30 år samt det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt, förordna, att den frånskilda maken skall vara berättigad till familjepension efter befattningshavarens död.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört statens pensionsanstalt.

Statens pensionsanstalt har i ärendet anfört följande:

Allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser om frånskild makes rätt till familjepension, vilka bestämmelser åberopats såsom stöd för motionen, komme icke att erhålla retroaktiv verkan i fråga om äktenskap, som upplösts före reglementets ikraftträdande. Med hänsyn härtill och när det icke syntes hava förekommit, att riksdagen beviljat understöd åt avliden statlig tjänstemans frånskilda hustru, funne sig pensionsanstalten — oaktat billighetskäl onekligen föreläge — ej kunna tillstyrka beviljande av understöd i förevarande fall, som avsåge frånskild hustru till en avliden, icke statlig befattningshavare med pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt, i vilket något stadgande om familjepensionsrätt för frånskild ännu ej införts. Ett bifall till motionen skulle uppenbarligen kunna medföra vittgående konsekvenser.

Statskontoret har anfört följande:

I motionen hade erinrats, att jämlikt allmänna familjepensionsreglementet familjepensionsrätt under vissa förutsättningar tillkomme frånskild make efter befattningshavares död. I anledning härav ville statskontoret erinra om att nämnda reglemente ännu icke trätt i kraft och att det icke syntes böra ifrågakomma att giva pensioneringsgrunderna i detsamma retroaktiv tillämpning. I förevarande fall tillkomme emellertid, att i gällande reglemente för statens pensionsanstalt, vilket varit å Westergren tillämpligt, några föreskrifter om familjepensionsrätt åt frånskild make icke inrymts. Då under sådana omständigheter beviljande av pension genom beslut av riksdagen skulle kunna medföra vittomfattande och svåröverskådliga konsekvenser, ansåge ämbetsverket, att motionen icke borde föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Under åberopande av vad statens pensionsanstalt och statskontoret anfört i sina här ovan intagna utlåtanden över den föreliggande motionen får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 340 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VII. Jordbruksdepartementet.

11:o.

Extra lantmätaren Einar Olof Helsing änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 9 föreslagit riksdagen medgiva, att extra lantmätaren Einar Olof Helsing änka Alva Anna Regina Helsing, född Strömberg, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Helsing var född den 28 maj 1889 och avled den 29 mars 1933;

att han avlade lantmäteriexamen den 8 juni 1917 samt därefter under åren 1917—1919 tjänstgjorde sammanlagt något mer än 1 år 6 månader såsom tekniskt biträde hos distriktslantmätare;

att han den 17 mars 1919 konstituerades till lantmäteriauskultant (numera extra lantmätare) samt därefter intill sin död tjänstgjorde vid lantmäteristaten, därav under tiden 1 juli 1926—30 april 1931 såsom assistent å extra stat å lantmäterikontor med placering i lönegrad B 21 samt från och med den 1 maj 1931 intill frånfallet såsom tjänstemedhjälpare åt distriktslantmätare eller såsom tillförordnad distriktslantmätare;

att han i egenskap av tjänstemedhjälpare åt distriktslantmätare åtnjöt, förutom särskild ersättning för verkställda förrättningar, arvode såsom extra lantmätare med 2,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg därå enligt för oreglerade verk gällande grunder ävensom tillskott till dyrtidstillägg enligt kungörelse den 15 maj 1925 (nr 192);

att Helsing under tiderna 15 november 1923—30 juni 1927 och 1 januari 1928—31 december 1929 tillika biträdde kammarkollegiet med jordregisterutredningar;

att han såsom enda dödsbodelägare efterlämnade änkan Alva Anna Regina Helsing, född Strömberg, vilken är född den 7 september 1894;

att den efter Helsing upprättade bouppteckningen utvisade i tillgångar omkring 32,900 kronor, varav 30,000 kronor utgjordes av livförsäkringar, samt i skulder omkring 15,300 kronor, i anledning varav behållningen uppgick till omkring 17,600 kronor;

att enligt ett år 1935 utfärdat läkarintyg möjligheterna för änkefru Helsing att erhålla utkomst genom förvärvsarbete måste på grund av hennes hälsotillstånd anses för all framtid ytterst begränsade;

att änkefru Helsing — bortsett från en kortare anställning, som hon måst lämna på grund av sjukdom — alltsedan mannens död icke haft något förvärvsarbete;

samt att änkefru Helsing för sitt uppehälle varit helt hänvisad till den i boet efter mannen ingående kontanta behållningen, som i anledning härav väsentligt nedgått.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

VIII. Handelsdepartementet.

12:o.

E. o. tjänstemannen vid lotsverket Nils Leonard Henning Cederholms änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 10 föreslagit riksdagen medgiva, att e. o. tjänstemannen vid lotsverket Nils Leonard Henning Cederholms änka Alfhild Sofia Cederholm, född Holmberg, må från och med den 1 september 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Cederholm var född den 15 oktober 1887 och avled den 9 augusti 1936;
att han antogs till lotslärling den 5 februari 1909 samt till extralots den 1 januari 1915;

att han från ingången av år 1915 — med undantag för vissa tider, varunder han åtnjöt tjänstledighet — tjänstgjorde inom lotsverket såsom extralots eller t. f. lots;

att han från och med den 1 augusti 1935 intill sin död innehade anställning såsom extra ordinarie tjänsteman med placering i 3 lönegraden 4 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 400) intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten;

att han under tjänstgöring såsom t. f. lots — utöver grundavlöningen — åtnjöt vikariatsersättning ävensom lotslott enligt gällande bestämmelser;

att han såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Alfhild Sofia Cederholm, född Holmberg, vilken är född den 22 april 1885, samt två barn, nämligen en son, född år 1912, och en dotter, född år 1917;

att den efter Cederholm upprättade bouppteckningen utvisade en behållning av omkring 4,800 kronor;

samt att änkefru Cederholm befinner sig i knappa ekonomiska förhållanden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

B. Affärsdrivande verks medel.

I. Trafikmedel.

13:o.

Förre biträdande ingenjören vid statens järnvägsbyggnader Erik August Nycanders änka. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 241 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 11 föreslagit riksdagen medgiva, att förre biträdande ingenjören vid statens järnvägsbyggnader Erik August Nycanders änka Elsa Nycander, född Lundström, må från och med den 1 april 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 660 kronor, att utgå av trafikmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nycander var född den 10 februari 1871 och avled den 5 mars 1936;

att han tjänstgjorde vid statens järnvägsbyggnader såsom elev under tiden juli 1893—januari 1894;

att han därefter innehade anställning såsom extra ritare vid statens järnvägar under tiden 1 februari 1894—13 december 1897, såsom biträdande ingenjör vid statens järnvägar under tiden 14 december 1897—31 januari 1900 samt såsom biträdande ingenjör vid statens järnvägsbyggnader från och med den 1 februari 1900 intill den 1 april 1933, då han avgick med pension;

att Nycander, som sålunda vid sin avgång varit i statens tjänst nära 40 år, i egenskap av biträdande ingenjör vid statens järnvägsbyggnader åtnjöt avlöning enligt 22 lönegraden i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader;

att han intill sin död uppbar pension från statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal;

att Nycander såsom anställd vid statens järnvägsbyggnader icke kunde vinna inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Elsa Nycander, född Lundström, vilken är född den 25 januari 1872, samt två till myndig ålder komna söner;

att bouppteckningen efter Nycander utvisade en behållning av något över 9,000 kronor;

att änkefru Nycanders arbetsförmåga på grund av sjukdom är nedsatt till mindre än en tredjedel av normal arbetsförmåga;

samt att hon icke kan påräkna ekonomisk hjälp av sina söner.

Järnvägsstyrelsen och *statskontoret* hava tillstyrkt pension åt änkefru Nycander med 492 kronor för år.

Departementschefen har emellertid funnit det sålunda föreslagna pen-

sionsbeloppet väl lågt i jämförelse med vad som eljest pläгат tillerkänns efterlevande till tjänstemän i samma löneställning som Nycander och förordat, att pensionen måtte bestämmas till 660 kronor för år.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen föreslagit. På grund härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

Stationsmästaren Carl Martin Bergs änka. I punkten 12 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att stationsmästaren vid statens järnvägar Carl Martin Bergs änka Ulrika Sofia Berg, född Holmberg, må från och med den 1 januari 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Berg var född den 11 november 1873 och avled den 9 december 1935;

att han den 25 juli 1895 erhöll ordinarie anställning vid Norra Södermanlands järnväg, vid vilken järnväg han från och med den 1 januari 1897 tillträdde befattning såsom stationsföreståndare;

att han i samband med statens övertagande av nämnda järnväg från och med den 1 juli 1931 erhöll anställning vid statens järnvägar såsom stationsmästare av klass 6, vilken befattning han innehade till sin död;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Ulrika Sofia Berg, född Holmberg, vilken är född den 1 september 1865, samt fyra vuxna barn, varav en son och tre döttrar;

att, enär Berg varit s. k. överårig delägare i understödsföreningen Norra Södermanlands järnvägs pensionskassa, hans efterlevande icke ägde rätt till pension enligt för nämnda kassa gällande bestämmelser;

att Berg ej heller kunnat för sina efterlevande förvärva pensionsrätt i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att bouppteckningen efter Berg utvisade en behållning av omkring 3,000 kronor, vilken behållning på grund av ett mellan makarna Berg upprättat inbördes testamente helt tillfallit änkefru Berg;

att sonen, som är gift och har två minderåriga barn, är stationsskrivare i Strängnäs;

samt att en dotter, vilken är ogift, är folkskollärarinna och att de två övriga döttrarna äro gifta med lantbruksbokhållare och vardera hava ett minderårigt barn.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

15:o.

Byggnadskamreraren vid statens järnvägsbyggnader Axel Georg Hallins änka. I motion II: 249 hemställer herr *Lundqvist* jämte två av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte tillerkänna byggnadskamreraren Axel Georg Hallins änka Anna Cecilia Hallin en årlig pension av 492 kronor».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hallin var född den 2 december 1878 och avled den 26 april 1930;

att han innehade anställning vid statens järnvägsbyggnader, såsom schaktmästarbiträde under tiden 5 juli 1897—13 juli 1898, såsom schaktmästare under tiderna 14 juli 1898—15 november 1902, 1 februari 1903—31 mars 1904 och 5 augusti 1907—31 mars 1909, såsom bokhållare under tiden 1 april 1909—31 december 1916 samt såsom byggnadskamrer från och med 1 januari 1917 till sin död, vadan hans sammanlagda anställningstid i statstjänst utgjort 29 år 3 månader 3 dagar;

att han vid sin död efterlämnade änkan Anna Cecilia Hallin, född Engblom, vilken är född den 29 augusti 1874, samt två söner;

att bouppteckningen efter Hallin utvisade en brist av 4,357 kronor 81 öre;

att änkefru Hallin icke åtnjuter pension från statens järnvägars änke- och pupillkassa, enär mannen såsom tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader icke kunnat vinna delaktighet i kassan;

att makarna Hallins söner icke äro i stånd att lämna bidrag till moderns försörjning, den ene på grund av försörjningsplikt gentemot egen familj och den andre till följd av sjuklighet,

samt att änkefru Hallin enligt ett för henne den 8 december 1936 utfärdat läkarintyg på grund av höggradig trötthet, blodtrycksstegring m. m. har väsentligt nedsatt arbetsförmåga.

Över den föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har i ärendet anfört följande:

Såsom tidigare i ärenden av enahanda beskaffenhet som det nu ifrågavarande av styrelsen framhållits, torde efterlevande till tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader i allmänhet icke ifrågakomma till erhållande av pension, enär dessa tjänstemän såsom kompensation för frånvaron av familjepension tillerkänts något högre löneförmåner än motsvarande personal vid statens järnvägar. Ett frångående av denna regel finge dock ur skälighetssynpunkt anses berättigat, där särskilt ömmande omständigheter föreläge. Det nu föreliggande fallet syntes enligt styrelsens förmenande kunna hänföras till ett dylikt undantagsfall. På grund härav och i betraktande av Hallins långa, synnerligen pliktrogna och väl vitsordade anställning i statens tjänst ville styrelsen för sin del tillstyrka bifall till ifrågavarande motion.

Statskontoret har med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter under hänvisning till vad järnvägsstyrelsen anfört icke velat motsätta sig, att änkefru Hallin bereddes pension av statsmedel i enlighet med motionärernas hemställan.

Utskottet.

Lika med myndigheterna anser utskottet, att änkefru Hallin bör komma i åtnjutande av pension från statsverket. Beträffande storleken av pensionen får utskottet, under hänvisning till att utskottet under punkten 13 här ovan tillstyrkt en pension i ett med det nu föreliggande fullt jämförligt fall till belopp av 660 kronor, föreslå, att pensionen bestämmes till samma belopp.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner II: 249, må medgiva, att byggnadskamreraren vid statens järnvägsbyggnader Axel Georg Hallins änka Anna Cecilia Hallin, född Engblom, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 660 kronor, att utgå av trafikmedel.

16:o.

Verkstadsarbetaren vid statens järnvägar Karl Oskar Karlssons änka och barn. I motion II: 243 hemställer herr. *Hedlund* i Östersund, »att riksdagen måtte medgiva änkan Annie Helena Karlsson i Östersund och hennes två minderåriga barn rätt till pension enligt familjepensionsreglementet för arbetare i statens tjänst».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlsson var född den 26 juli 1897 och avled den 29 december 1936; att han var anställd vid statens järnvägar såsom vagnarbetare vid maskinavdelningen under tiden 25 november 1916—4 juli 1917 samt såsom verkstadsarbetare vid huvudverkstäderna för tiden därefter intill sin död;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Annie Helena Karlsson, född Isaksson, vilken är född den 22 december 1899, samt två barn, sonen Karl Börje, född den 23 juni 1924, och dottern Inga-Lill, född den 18 december 1928;

samt att änkan och barnen synas befinna sig i behövande omständigheter.

Till stöd för *motionen* har åberopats bland annat, att Karlsson avlidit allenaast tre dagar innan familjepensionsreglementet för arbetare i statens tjänst trädde i kraft den 1 januari 1937.

Utskottet.

Enligt vad utskottet inhämtat har framställning om pension åt Karlssons efterlevande icke gjorts hos Kungl. Maj:t. Utskottet vill erinra, att ifrågasvarande pensionsärende är av beskaffenhet att böra prövas av Kungl. Maj:t i enlighet med de av 1930 års riksdag godkända grunderna för handläggning av ärenden om understöd i vissa fall åt efterlevande till personal i statstjänst. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig sakna anledning att till behandling upptaga den i föreliggande motion gjorda framställningen och

har därför icke heller ingått på ett bedömande, huruvida skäl kunna föreligga för tillämpning i förevarande fall av grunderna i familjepensionsreglementet för arbetare i statens tjänst. Utskottet anser sig emellertid kunna utgå från att, därest ifrågavarande pensionsärende underställes Kungl. Maj:t, jämväl sist berörda spörsmål göres till föremål för övervägande.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 243 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 april 1937.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 35.